

Analysis of The Relationship Between Moral Intelligence and Social Adaptation, Academic Resilience and Academic Self-Efficacy: The Mediating Role of Academic Ethics

Arkan Nadhir Hussein Al Ameri¹, B. Mohajeran Ph.D.^{2*}

1. Ph.D. Student of Educational Management, Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran.
2. Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran.

Abstract

Background: The present study was conducted with the aim of investigating the mediating role of academic ethics in the relationship of moral intelligence with social adaptation and academic resilience and academic self-efficacy of secondary school students in Salah al-Din, Iraq.

Method: The present research method was descriptive-correlation. The statistical population consisted of all secondary school students of Salah al-Din city, Iraq, numbering 5000 people, of which 381 people were selected as a sample using cluster random sampling method. A standard questionnaire was used to collect research data. To check the hypotheses, correlation test and structural equations were used using smart pls software.

Results: The results showed a relationship between moral intelligence and academic ethics ($r=0.485$), social adaptation ($\beta=0.202$), resilience ($r=0.374$), academic self-efficacy ($r=0.137$). There was a significant Academic ethics had a significant relationship with students' social adjustment ($\beta = 0.183$), academic resilience ($r = 0.441$), academic self-efficacy ($\beta = 0.372$). Based on the results, it was determined that there is a relationship between moral intelligence and social adaptation with the mediating role of academic ethics ($r = 0.089$), between moral intelligence and resilience with the mediating role of academic ethics ($r = 0.235$) and between moral intelligence and academic self-efficacy with The mediating role of academic ethics ($r = 0.180$) had a significant relationship.

Conclusion: Moral intelligence refers to knowing strong moral beliefs and also acting on them. Students who have strengthened this intelligence within themselves actually have the capacity and ability to understand moral issues, which can play an effective role in their personal and academic performance and more effective adaptation.

Keywords: Academic Ethics, Moral Intelligence, Social Adaptation, Academic Resilience, Academic Self-Efficacy

***Corresponding Author:** B Mohajeran Ph.D., Department of Educational Sciences, Urmia University, Urmia, Iran. Email: behnazmohajeran0@gmail.com

How to cite: Arkan Nadhir Hussein Al Ameri, Mohajeran B. Analysis of the relationship between moral intelligence and social adaptation, academic resilience and academic self-efficacy: the mediating role of academic ethics. Ethics in Science and Technology. 2025,20(08): 187-193.

Copyright © 2025 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license.

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

تحلیل رابطه هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی، تاب آوری تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی: نقش میانجی اخلاق تحصیلی

ارکان نظیر حسین العامری^۱، دکتر بهناز مهاجران^{۲*}

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

۲. گروه علوم تربیتی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۰)

چکیده

زمینه: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی اخلاق تحصیلی در رابطه هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی و تاب آوری تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه شهر صلاح الدین کشور عراق انجام گرفت.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری را کلیه دانش آموزان مدارس متوسطه شهر صلاح الدین کشور عراق به تعداد ۵۰۰۰ نفر تشکیل داد که تعداد ۳۸۱ نفر از آنها به عنوان نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه استاندارد استفاده شد. برای بررسی فرضیه‌ها از آزمون همبستگی و معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار smart pls استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بین هوش اخلاقی با اخلاق تحصیلی ($r=0/485$)، سازگاری اجتماعی ($\beta=0/202$)، تاب آوری ($r=0/374$)، خودکارآمدی تحصیلی ($r=0/137$) رابطه معنی دار وجود داشت. اخلاق تحصیلی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان ($\beta=0/183$) تاب آوری تحصیلی ($r=0/441$) خودکارآمدی تحصیلی ($\beta=0/372$) رابطه معنادار داشت. بر اساس نتایج مشخص شد بین هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی ($r=0/089$)، بین هوش اخلاقی با تاب آوری با نقش میانجی اخلاق تحصیلی ($r=0/235$) و بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی ($r=0/180$) رابطه معنی دار وجود داشت.

نتیجه‌گیری: هوش اخلاقی به دانش‌آموختگان اعتقادات اخلاقی قوی و همچنین عمل کردن به آنها اشاره دارد. دانش‌آموختگان که این هوش را درون خود تقویت کرده‌اند در واقع ظرفیت و توانایی درک مسائل اخلاقی را دارند که این امر می‌تواند نقشی موثر در عملکرد شخصی و تحصیلی آنها و سازگاری موثرتر ایفا کند.

کلیدواژه‌ها: اخلاق تحصیلی، هوش اخلاقی، سازگاری اجتماعی، تاب آوری تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی

سر آغاز

اهمیت هوش اخلاقی فراتر از یکپارچگی شخصی است. به طور قابل توجهی بر رفاه و انسجام اجتماعی تأثیر می‌گذارد. افراد با هوش اخلاقی بالا با ترویج اعتماد، همکاری و احترام متقابل به ایجاد جوامع عادلانه و هماهنگ کمک می‌کنند. در محیط‌های آموزشی، پرورش هوش اخلاقی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به بزرگسالانی مسئولیت‌پذیر اخلاقی تبدیل شوند که می‌توانند در مناظر پیچیده اجتماعی با قطب‌نمای اخلاقی قوی حرکت کنند. این برای نقش‌های رهبری ضروری است، جایی که تصمیم‌گیری اخلاقی^۷ و رفتار اخلاقی^۸ بسیار مهم است. با تأکید بر هوش اخلاقی، جوامع می‌توانند شهروندانی را پرورش دهند که نه تنها شخصاً موفق شوند، بلکه به طور مثبت به بافت

هوش اخلاقی^۱ جز هوش‌های دهگانه است که در همه افراد یکسان نیست. هوش اخلاقی به توانایی درک درست از نادرست و رفتار بر اساس اصول اخلاقی^۲ مانند صداقت^۳، انصاف^۴، همدلی و احترام به دیگران اشاره دارد. این شکل از هوش مستلزم آگاهی عمیق از پیامدهای اخلاقی اعمال، توانایی تشخیص و اولویت‌بندی ارزش‌های اخلاقی^۵، و قدرت عمل مطابق با این ارزش‌ها حتی در مواجهه با چالش‌ها است. توسعه هوش اخلاقی شامل پرورش ویژگی‌هایی مانند صداقت، مسئولیت‌پذیری^۶، شفقت و بخشش است که به طور جمعی افراد را در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی و تقویت روابط مثبت راهنمایی می‌کند(۱).

نویسنده مسئول: نشانی الکترونیکی: behnazmohajeran0@gmail.com

رشد می‌بینند تا موانع غیرقابل عبور. این طرز فکر نه تنها سفر تحصیلی آنها را بهبود می‌بخشد، بلکه آنها را برای تلاش‌های حرفه‌ای و شخصی آینده آماده می‌کند و آنها را با مهارت‌های جهت‌یابی و پیشرفت در دنیای پیچیده و همیشه در حال تغییر مجهز می‌کند (۷). همچنین یکی از عوامل مهم دیگر در دانش‌آموزان که مت‌از هوش اخلاقی است خودکارآمدی تحصیلی^{۱۱} می‌باشد. خودکارآمدی تحصیلی به باور دانش‌آموز به توانایی خود در انجام موفقیت‌آمیز وظایف تحصیلی و دستیابی به اهداف آموزشی اشاره دارد. این اطمینان نقش مهمی در نحوه برخورد دانش‌آموزان با یادگیری و مدیریت چالش‌های تحصیلی ایفا می‌کند. خودکارآمدی تحصیلی بالا منجر به انگیزه، پشتکار و تلاش بیشتر می‌شود، زیرا دانش‌آموزانی که به توانایی‌های خود ایمان دارند، احتمالاً به طور فعال در مطالعات خود شرکت می‌کنند، اهداف بلندپروازانه تعیین می‌کنند و راهبردهای یادگیری مؤثر را به کار می‌گیرند. این دانش‌آموزان وظایف دشوار را به‌عنوان چالش‌هایی می‌بینند که باید بر آنها تسلط یافت تا تهدیدهایی که باید از آنها اجتناب کرد، که نگرش فعالانه و انعطاف‌پذیر را نسبت به آموزش آنها پرورش می‌دهد (۸). اهمیت خودکارآمدی تحصیلی فراتر از عملکرد تحصیلی^{۱۲} فوری است. تأثیر قابل توجهی بر نتایج تحصیلی بلند مدت و رشد شخصی دارد. دانش‌آموزانی که خودکارآمدی بالایی دارند بیشتر احتمال دارد که تحصیلات عالی را دنبال کنند، در امتحانات خوب عمل کنند و نگرش مثبتی نسبت به یادگیری مادام‌العمر نشان دهند. علاوه بر این، خودکارآمدی تحصیلی ارتباط نزدیکی با بهزیستی کلی دارد، زیرا باعث افزایش اعتماد به نفس دانش‌آموزان و کاهش اضطراب مربوط به وظایف تحصیلی می‌شود. مربیان می‌توانند با ارائه بازخورد سازنده، تعیین اهداف قابل دستیابی و ایجاد یک محیط یادگیری حمایتی، خودکارآمدی تحصیلی را تقویت کنند. این نه تنها پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد، بلکه آنها را با اعتماد به نفس و مهارت‌های لازم برای موفقیت در آینده تحصیلی و تلاش‌های شخصی خود مجهز می‌کند (۹). در میان اتی که هوش اخلاقی بر متغیرهای گوناگون فردی، اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان دارد نباید نقش اخلاق تحصیلی^{۱۳} را نادیده گرفت. اخلاق تحصیلی به مجموعه‌ای از اصول و معیارهای اخلاقی اطلاق می‌شود که رفتار و تصمیم‌گیری در محیط‌های آموزشی را هدایت می‌کند. این اصول بر صداقت، درستکاری، انصاف، احترام و مسئولیت در تمام تلاش‌های تحصیلی تأکید دارند. جنبه‌های کلیدی اخلاق تحصیلی شامل اجتناب از سرقت ادبی، تقلب، و سایر اشکال عدم صداقت تحصیلی است. رفتار منصفانه با همه دانشجویان و اساتید؛ انتساب مناسب منابع و ایده‌ها؛ و تعهد به تولید اصیل و اصیل. رعایت این استانداردهای اخلاقی تضمین می‌کند که جامعه تحصیلی به گونه‌ای عمل می‌کند که اعتماد، احترام، و دستیابی به دانش را ترویج می‌کند (۱۰). اهمیت اخلاق تحصیلی فراتر از حفظ یکپارچگی فردی است. برای اعتبار و اعتبار موسسات آموزشی ضروری است. شیوه‌های اخلاقی در دانشگاه فرهنگ اعتماد و احترام را تقویت می‌کند، جایی که دانش‌آموزان و مربیان احساس ارزشمندی

اجتماعی و اخلاقی گسترده‌تر کمک می‌کنند (۲). بنابراین می‌توان گفت هوش اخلاقی بر ابعاد گوناگونی از زندگی شخصی، اجتماعی و تحصیلی فرد گذار است. یکی از متغیرهایی که می‌تواند تحت تأثیر هوش اخلاقی قرار گیرد سازگاری است. سازگاری از مفاهیم و عوامل اصلی زندگی افراد بخصوص دانش‌آموزان به شمار می‌رود و ارتباط تنگاتنگی با موفقیت آموزشی و تحصیلی آنان دارد. سازگاری اجتماعی در دانش‌آموزان به فرآیندی اشاره دارد که از طریق آن آنها با هنجارها، ارزش‌ها و رفتارهای اجتماعی مورد انتظار در محیط مدرسه خود سازگار می‌شوند. این تنظیم برای رفاه کلی و موفقیت تحصیلی آنها بسیار مهم است. دانش‌آموزانی که به طور مؤثر از نظر اجتماعی سازگار می‌شوند، تمایل به ایجاد روابط مثبت با همسالان و معلمان دارند، فعالانه در فعالیت‌های کلاسی شرکت می‌کنند و احساس تعلق به جامعه مدرسه را نشان می‌دهند. این سازگاری شامل توسعه مهارت‌های اجتماعی مانند ارتباط، همکاری، همدلی و حل تعارض است. سازگاری اجتماعی مثبت به یک جو مدرسه حمایتی و فراگیر کمک می‌کند، که می‌تواند انگیزه، مشارکت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهد (۳). با این حال، سازگاری اجتماعی می‌تواند برای برخی از دانش‌آموزان به دلیل عوامل مختلفی مانند ویژگی‌های شخصیتی، پیشینه خانوادگی، تفاوت‌های فرهنگی^۹ یا تجربیات قلدری و طرد شدن، چالش برانگیز باشد. دانش‌آموزانی که با مشکلات سازگاری اجتماعی دست و پنجه نرم می‌کنند ممکن است احساس انزوا کنند، اضطراب یا افسردگی را تجربه کنند و از حضور در مدرسه یا تعامل اجتماعی بی‌میل باشند (۴). این مشکلات می‌تواند بر عملکرد تحصیلی و رشد کلی آنها تأثیر منفی بگذارد (۵). یکی از عوامل مهم دیگر در دانش‌آموزان که ممکن است از هوش اخلاقی پذیر باشد تاب آوری تحصیلی^{۱۰} می‌باشد. تاب‌آوری تحصیلی به توانایی دانش‌آموز برای مقابله مؤثر، سازگاری و غلبه بر چالش‌ها و ناملایمات تحصیلی اشاره دارد. این مفهوم طیفی از مهارت‌ها و ویژگی‌ها را در بر می‌گیرد، از جمله پشتکار، نگرش مثبت نسبت به یادگیری، توانایی‌های حل مسئله، و توانایی بازیابی پس از شکست‌هایی مانند نمرات ضعیف، کار درسی دشوار، یا موانع شخصی که بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارد. مشخصه دانش‌آموزان تاب‌آور عزم آنها برای موفقیت علیرغم مواجهه با مشکلات و رویکرد فعالانه آنها برای مقابله با چالش‌هاست. آنها از سیستم‌های پشتیبانی مانند معلمان، همسالان و خانواده استفاده می‌کنند و از استراتژی‌هایی مانند مدیریت زمان، تعیین هدف و جستجوی بازخورد برای بهبود نتایج یادگیری خود استفاده می‌کنند (۶). اهمیت تاب‌آوری تحصیلی فراتر از عملکرد تحصیلی فوری است. نقش مهمی در رشد آموزشی و شخصی درازمدت دارد. دانش‌آموزان تاب‌آور به احتمال بیشتری سطوح بالایی از انگیزه و مشارکت را حفظ می‌کنند، که منجر به موفقیت‌های تحصیلی بهتر و احتمال بیشتری برای دنبال کردن تحصیلات عالی و آرزوهای تحصیلی می‌شود. علاوه بر این، تاب‌آوری تحصیلی یک ذهنیت رشد را تقویت می‌کند، جایی که دانش‌آموزان چالش‌ها را به‌عنوان فرصت‌هایی برای

می کنند و برای شرکت در بورسیه صادقانه انگیزه دارند. این یکپارچگی برای پیشرفت دانش بسیار مهم است، زیرا تضمین می کند که یافته های تحقیق و مشارکت های تحصیلی قابل اعتماد و معتبر هستند. علاوه بر این، اخلاق تحصیلی دانش آموزان را برای رفتار اخلاقی در زندگی حرفه ای و شخصی خود آماده می کند و ارزش هایی را القا می کند که برای نقش های آن ها به عنوان شهروندان مسئول و متخصصان ضروری است. با رعایت استانداردهای اخلاقی^{۱۴} بالا، مؤسسات آموزشی می توانند محیط هایی را پرورش دهند که تفکر انتقادی^{۱۵}، رشد فکری و رشد شخصیت اخلاقی را تشویق می کند (۱۱). با توجه به آنچه مطرح شد هدف تحقیق حاضر تحلیل رابطه هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی، تاب آوری تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی و بررسی نقش میانجی اخلاق تحصیلی در میان آنهاست. با بررسی اینکه چگونه اخلاق تحصیلی به عنوان پلی بین هوش اخلاقی و پیامدهای کلیدی آن عمل می کند، مربیان و سیاست گذاران می توانند بینشی در مورد مکانیسم هایی کسب کنند که از طریق آن رفتار اخلاقی بر توانایی دانش آموزان برای انطباق اجتماعی، پشتکار تحصیلی و افزایش اعتماد به توانایی های تحصیلی آنها تأثیر می گذارد. از این رو این تحقیق نه تنها اهمیت پرورش آگاهی و رفتار اخلاقی در محیط های آموزشی را روشن می کند، بلکه راهبردهای عملی برای ارتقای رشد دانش آموزان و موفقیت تحصیلی مدارس متوسطه در صلاح الدین، عراق را نیز ارائه می دهد.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری را کلیه دانش آموزان مدارس متوسطه شهر صلاح الدین کشور عراق به تعداد ۵۰۰۰ نفر تشکیل داد که تعداد ۳۸۱ نفر از آنها به عنوان نمونه با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده های تحقیق از پرسشنامه استاندارد استفاده شد. این پرسشنامه ها شامل موارد زیر هستند:

پرسشنامه تاب آوری تحصیلی:

مقیاس تاب آوری تحصیلی (ARI) توسط ساموئلز (۲۰۰۴) ساخته شد. نسخه اصلی این پرسشنامه ۴۰ سوال را شامل میشود. در ایران، این پرسشنامه توسط سلطانی نژاد و همکاران (۱۳۹۳) هنجاریابی شد. در هنجار ایرانی تعداد سوالات این پرسشنامه به ۲۹ سوال تقلیل یافته است. در پژوهش آنها برای این پرسشنامه سه عامل با عناوین مهارتهای ارتباطی، جهت گیری آینده، و مسئله محور/ مثبت نگر تأیید شدند. ضریب آلفای کرونباخ برای عامل های این پرسش نامه در نمونه دانش آموزی بین ۰/۶۳ تا ۰/۷۷ و در نمونه دانشجویی بین ۰/۶۲ تا ۰/۷۶ به دست آمده است.

پرسشنامه هوش اخلاقی (MCI):

پرسشنامه هوش اخلاقی (MCI) پرسشنامه توسط لنینک و کیل در سال (۲۰۰۵) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه در ده بعد و شامل ۴۰ عبارت است و به صورت لیکرت (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اغلب و تمام اوقات) نمره گذاری شده اند. روایی صوری و محتوایی و هماهنگی درونی مولفه های آن توسط متخصصان مورد تأیید قرار گرفته است. بیشترین همبستگی درونی بین بخشش و دلسوزی با هوش اخلاقی ۰/۸۶ و کمترین همبستگی بین درستکاری با هوش اخلاقی ۰/۶۶ می باشد. نتایج تحلیل عاملی مولفه های هوش اخلاقی نشان داده است که درستکاری با بار عاملی ۰/۶۴، مسئولیت پذیری ۰/۸۱، دلسوزی ۰/۸۴ و بخشش ۰/۸۳ دارای ۸۰ درصد اشتراک هستند (۱۲).

پرسشنامه اخلاق تحصیلی:

پرسشنامه اخلاق تحصیلی پرسشنامه ای است که توسط گل پرور (۱۳۸۹) توسعه داده شده است. این پرسشنامه دارای ۸ سوال است که بر اساس مقیاس هفت درجه ای لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۷=کاملاً موافقم) تنظیم شده است. به منظور تعیین روایی سازه این مقیاس از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدل یک عاملی این مقیاس از برازش مناسبی برخوردار است و همه سوالات دارای بار عاملی بالایی بر روی تک عامل پرسشنامه هستند. قابلیت اعتماد یا پایایی با آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶۰ به دست آمد.

پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی:

پرسشنامه خودکارآمدی دانش آموزان توسط جینک و مورگان (۱۹۹۹) طراحی شد، این پرسشنامه دارای ۳۰ سوال بوده و هدف آن بررسی میزان خودکارآمدی دانش آموزان از ابعاد مختلف (استعداد، یافت، کوشش) می باشد. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت (کاملاً مخالفم، ۱؛ مخالفم، ۲؛ موافقم، ۳؛ کاملاً موافقم، ۴؛ می باشد. پایایی این پرسشنامه ۰/۷۷ اعلام شده است.

پرسشنامه استاندارد سازگاری اجتماعی کالیفرنیا:

این پرسشنامه ۹۰ سوالی است. نمره گذاری پرسشنامه دو گزینه بله و خیر می باشد. روایی محتوای این پرسشنامه توسط اساتید راهنما و مشاور و چند تن از افراد صاحب نظر مورد تأیید قرار گرفته است و از روایی لازم برخوردار می باشد. پایایی این پرسشنامه با آلفای کرونباخ ۰/۶۵۲ بدست آمد.

برای بررسی فرضیه ها از آزمون همبستگی و معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار smart pls استفاده شد.

یافته ها

بررسی فرضیات تحقیق:

جدول ۱: ضریب همبستگی هوش اخلاقی با متغیرهای ملاک

متغیر پیش بین	هوش اخلاقی	ضریب تعیین	تی	سطح معناداری	نتیجه
شاخص آماری	ضریب همبستگی				متغیر ملاک
اخلاق تحصیلی	۰/۴۸۵**	۰/۲۳۵	۱۷/۶۸۹	۰/۰۰۱	تایید فرضیه
سازگاری اجتماعی	۰/۲۰۲**	۰/۰۴۱	۳/۳۰۳	۰/۰۰۱	تایید فرضیه
تاب آوری	۰/۳۷۴**	۰/۱۴۰	۸/۱۵۷	۰/۰۰۱	تایید فرضیه
خودکارآمدی تحصیلی	۰/۱۳۷*	۰/۰۱۹	۲/۴۲۹	۰/۰۱۵	تایید فرضیه

دار وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (۲۳) ۱۴ درصد واریانس هوش اخلاقی با تاب آوری مشترک است. بر اساس نتایج جدول ۱ می توان گفت ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی (۱۳۷/۲ = r) رابطه معنی دار وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (۲۳) ۱/۹ درصد واریانس هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی مشترک است.

بر اساس نتایج مشخص شد اخلاق تحصیلی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان (۱۸۳/۰ = β) تاب آوری تحصیلی (۴۴۱/۰ = r) خودکارآمدی تحصیلی (۳۷۲/۰ = β) رابطه معنادار داشت.

جدول ۲: بررسی نقش میانجی اخلاق تحصیلی در میان متغیرهای پیش بین و ملاک

فرضیات	ضریب همبستگی	تی	سطح معناداری	نتیجه
هوش اخلاقی / اخلاق تحصیلی / سازگاری اجتماعی	۰/۰۸۹**	۳/۰۱۵	۰/۰۰۳	تایید فرضیه
هوش اخلاقی / اخلاق تحصیلی / تاب آوری	۰/۲۳۵**	۸/۰۶۳	۰/۰۰۱	تایید فرضیه
هوش اخلاقی / اخلاق تحصیلی / خودکارآمدی تحصیلی	۰/۱۸۰**	۵/۸۸۵	۰/۰۰۱	تایید فرضیه

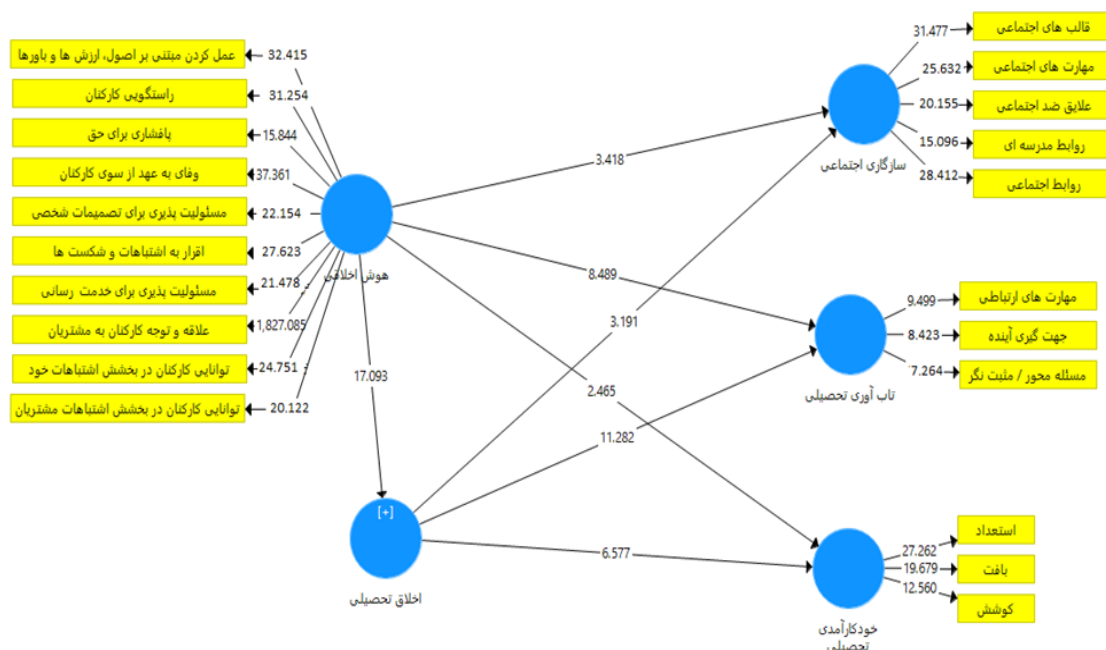
تاب آوری تحصیلی (۴۴۱/۰ = r) خودکارآمدی تحصیلی (۳۷۲/۰ = β) رابطه معنادار داشت. بر اساس نتایج مشخص شد بین هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۰/۰۸۹ = r)، بین هوش اخلاقی با تاب آوری با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۲۳۵/۰ = r) و بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۱۸۰/۰ = r) رابطه معنی دار وجود داشت. این نتایج با نتایج برخی پژوهش ها در این زمینه همسو و همراستاست (۱۳-۲۵ در تبیین نتایج تحقیق می توان گفت پرورش هوش اخلاقی می تواند به عنوان یک ستون اساسی برای ارتقای اخلاق تحصیلی عمل کند. مربیان و سیاست گذاران می توانند هوش اخلاقی دانش آموزان را از طریق مداخلات در برنامه درسی، برنامه های آموزشی اخلاقی، و پرورش فرهنگ مدرسه ای که برای صداقت و رفتار اخلاقی ارزش قائل است، تقویت کنند. با ادغام آموزش اخلاقی در برنامه های درسی و فراهم کردن فرصت هایی برای گفت و گو تأملی در مورد مضامین اخلاقی، مدارس می توانند دانش آموزان را برای تبدیل شدن به انسان های مسئولیت پذیری که به طور مثبت به جامعه دانشگاهی و جامعه خود کمک می کنند، توانمند کنند.

یافته های جدول (۱) نشان می دهد ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با اخلاق تحصیلی معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با اخلاق تحصیلی (۴۸۵/۰ = r) رابطه معنی دار وجود دارد. بر اساس ضریب تعیین (۲۳) ۲۳/۵ درصد واریانس هوش اخلاقی با اخلاق تحصیلی مشترک است. همچنین مشخص شد ضریب تاثیر هوش اخلاقی بر سازگاری اجتماعی معنی دار است یعنی هوش اخلاقی بر سازگاری اجتماعی (۲۰۲/۰ = β) اثر دارد. بر اساس ضریب تعیین (۲۳) ۴/۱ درصد واریانس هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی مشترک است. همچنین ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با تاب آوری معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با تاب آوری (۳۷۴/۰ = r) رابطه معنی

یافته های جدول ۲ نشان می دهد ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با سازگاری اجتماعی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۰/۰۸۹ = r) رابطه معنی دار وجود دارد. همچنین، ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با تاب آوری با نقش میانجی اخلاق تحصیلی معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با تاب آوری با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۲۳۵/۰ = r) رابطه معنی دار وجود دارد. و در نهایت ضریب همبستگی بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی معنی دار است یعنی بین هوش اخلاقی با خودکارآمدی تحصیلی با نقش میانجی اخلاق تحصیلی (۱۸۰/۰ = r) رابطه معنی دار وجود دارد.

بحث

بر اساس نتایج به دست آمده از تحقیق بین هوش اخلاقی با اخلاق تحصیلی (۴۸۵/۰ = r)، سازگاری اجتماعی (۲۰۲/۰ = β)، تاب آوری (۳۷۴/۰ = r)، خودکارآمدی تحصیلی (۱۳۷/۰ = r) رابطه معنی دار وجود داشت. اخلاق تحصیلی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان (۱۸۳/۰ = β)

نگاره ۱: آماره تی مربوط به ارتباط هوش اخلاقی، اخلاق تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، تاب آوری و سازگاری اجتماعی

اخلاقی نقش مهمی در شکل دهی نگرش و رفتار دانش آموزان نسبت به اخلاق تحصیلی از جمله صداقت، احترام به مالکیت معنوی و رعایت استانداردهای تحصیلی دارد. دانش آموزانی که این هوش را درون خود تقویت کرده اند در واقع ظرفیت و توانایی درک مسائل اخلاقی را دارند که این امر می تواند نقشی مهمی در عملکرد شخصی و تحصیلی آنها داشته و توان سازگاری موثرتری با محیط پیرامون برای آنها ایجاد کند.

ملاحظه های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ انتشار چندانکه و ... در پژوهش حاضر موردتوجه قرار گرفته اند.

واژه نامه

1. Moral intelligence	هوش اخلاقی
2. Ethical principles	اصول اخلاقی
3. Honesty	صداقت
4. Justice	انصاف
5. Ethical values	ارزش های اخلاقی
6. Responsibility	مسئولیت پذیری
7. Ethical decision making	تصمیم گیری اخلاقی
8. Ethical behavior	رفتار اخلاقی
9. Cultural differences	تفاوت های فرهنگی
10. Academic resilience	تاب آوری تحصیلی
11. Academic self-efficacy	خودکارآمدی تحصیلی
12. Academic performance	عملکرد تحصیلی
13. Academic ethics	اخلاق تحصیلی
14. Ethical codes	استانداردهای اخلاقی
15. Critical thinking	تفکر انتقادی

بعلاوه یک چارچوب اخلاقی توسعه یافته، دانش آموزان را قادر می سازد تا از روایت های فرهنگی مختلف قدردانی کنند و مدارا را ترویج می کند، که برای سازگاری اجتماعی در یک محیط متنوع و گاه از نظر سیاسی پرتنش ضروری است. بنابراین، هوش اخلاقی به عاملی حیاتی در شکل دهی رفتار فردی و هماهنگی اجتماعی گسترده تر در مدارس متوسطه تبدیل می شود. هوش اخلاقی دانش آموزان را قادر می سازد تا پیچیدگی های زندگی مدرن را با احساس هدف، صداقت و تعهد به اصول اخلاقی مرور کنند و انعطاف پذیری فردی آنها و تاب آوری جامعه ای را که بخشی از آن هستند تقویت کند.

پیشنهاد می شود با پرورش هوش اخلاقی، دانش آموزان نه تنها به عنوان افراد اخلاق گرا، بلکه به عنوان یادگیرندگان توانمند و با اعتماد به نفس نیز رشد می کنند. هوش اخلاقی به آنها انگیزه می دهد که نه تنها در کار تحصیلی بلکه در تعامل با دیگران مسئولانه عمل کنند.

همچنین پیشنهاد می شود، همانطور که دانش آموزان استانداردهای اخلاقی را رعایت می کنند، مهارت های مورد نیاز برای حل تعارض، همدلی و انصاف را در محیط های اجتماعی توسعه می دهند. بنابراین، اخلاق تحصیلی رشد می یابد و نه تنها موفقیت تحصیلی دانش آموزان را افزایش می دهد، بلکه نقش مهمی در توانایی آنها برای سازگاری اجتماعی و کمک مثبت به جامعه مدرسه ایفا می کند.

نتیجه گیری

هوش اخلاقی به توانایی به کارگیری اصول و ارزش های اخلاقی در تصمیم گیری اشاره دارد که شامل جنبه هایی مانند همدلی، صداقت، مسئولیت پذیری و انصاف است. در زمینه آموزش متوسطه، هوش

References

- Al-Adamat A, Al-Gasawneh J, Al-Adamat O. The impact of moral intelligence on green purchase intention. *Management Science Letters*, 2020; 10(9): 2063-2070. Doi: [10.5267/j.msl.2020.2.005](https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.2.005)
- Bonnefon J F, Rahwan I, Shariff A. The moral psychology of Artificial Intelligence. *Annual Review of Psychology*, 2024; 75: 653-675. Doi: [10.1146/annurev-psych-030123-113559](https://doi.org/10.1146/annurev-psych-030123-113559)
- Dong Y, Wang H, Luan F, Li Z, Cheng L. How children feel matters: teacher-student relationship as an indirect role between interpersonal trust and social adjustment. *Frontiers in Psychology*, 2021; 11: 581235. Doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.581235>
- Ge Y, Shuai M Q, Luo J, Wenger J L, Lu C Y. Associated effects of meaning in life and social adjustment among Chinese undergraduate students with left-behind experiences in the post-epidemic period. *Frontiers in psychiatry*, 2021; 12: 771082. Doi: [10.3389/fpsyg.2021.771082](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.771082)
- Xu C, Yan W. Negative parenting styles and social adjustment of university students: a moderated chain mediation model. *Current Psychology*, 2023; 42(4): 1-14. Doi: [10.1007/s12144-022-03809-1](https://doi.org/10.1007/s12144-022-03809-1)
- Hunsu N J, Oje A V, Tanner-Smith EE, Adesope O. Relationships between risk factors, protective factors and achievement outcomes in academic resilience research: A meta-analytic review. *Educational Research Review*, 2023; 41(1): 100548. Doi: [10.1016/j.edurev.2023.100548](https://doi.org/10.1016/j.edurev.2023.100548)
- Romano L, Angelini G, Consiglio P, Fiorilli C. Academic resilience and engagement in high school students: The mediating role of perceived teacher emotional support. *European journal of investigation in health, psychology and education*, 2021;11(2): 334-344. Doi: [10.3390/ejihpe11020025](https://doi.org/10.3390/ejihpe11020025)
- Ildil I, Bariyyah K, Dewi AK, Rangka I B. The college academic self-efficacy scale (CASES): An Indonesian validation to measure the self-efficacy of students. *Jurnal Kajian Bimbingan dan Konseling*, 2024; 4(4): 115-121. Doi: [10.17977/um001v4i42019p115](https://doi.org/10.17977/um001v4i42019p115)
- Chen S. Structural modeling of Chinese students' academic achievement identity and basic psychological needs: do academic self-efficacy, and mindfulness play a mediating role?. *BMC psychology*, 2024; 12(1): 142. Doi: [10.1186/s40359-024-01571-6](https://doi.org/10.1186/s40359-024-01571-6)
- Poff DC. Academic ethics and academic integrity. In *Encyclopedia of business and professional ethics*. Cham: Springer International Publishing. 2023.
- Drolet M J, Rose-Derouin E, Leblanc J C, Ruest M, Williams-Jones B. Ethical issues in research: perceptions of researchers, research ethics board members and research ethics experts. *Journal of Academic Ethics*, 2023; 21(23): 269-292. Doi: [10.1007/s10805-022-09455-3](https://doi.org/10.1007/s10805-022-09455-3)
- Alizadeh Z, Dehghan F, Parvaneh E. Relationship between educational self-regulation & moral intelligence with academic achievement. *Ethics in Science and Technology* 2021; 16 (3) :159-162. Dor: [20.1001.1.22517634.1400.16.3.21.8](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1400.16.3.21.8)
- Lame Rad S, Ebrahimi Moghadam H. Comparing the moral intelligence, social skills and personality characteristics of normal and internet addicted adolescence . *Ethics in Science and Technology* 2019; 14 (3) :57-62. Dor: [20.1001.1.22517634.1398.14.3.9.2](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1398.14.3.9.2)
- Saadati Shamir S, Saadati Shamir M, Sayadi M, Mohammadzadeh Moghadam M. Relationship between components of perfectionism and ethical intelligence and job burnout in elementary teachers. *Int. J. Ethics Soc.*, 2019; 1 (2) :53-60. Dor: [20.1001.1.26763338.2019.1.2.7.3](https://doi.org/10.1001.1.26763338.2019.1.2.7.3)
- Al-Masri A R, Maabreh SM, Hatamleh HM. Moral intelligence and its relationship to social responsibility and achievement motivation among Jadara University students. *Technium Soc. Sci. J.*, 2020; 10, 394-408. Doi: [10.47577/tssj.v10i1.1380](https://doi.org/10.47577/tssj.v10i1.1380)
- Samarisafa J, Sefidrood M, Poordel M. Teaching moral intelligence skills on social adaptation of aggressive students. 1st International Counseling Conference, Ardabil. 2020.
- Narimani M, Ghaffari M. The role of moral and social intelligence in predicting the resilience and quality of life of parents of children with learning disabilities. *Learning Disabilities Quarterly*, 2015; 5(2): 106-128. (In Persian).
- Isfahani M N, Pari FA, Pakravan F, Esmailian M. Evaluation of moral distress and moral intelligence among medical residents. *Medicina e Morale*, 2024; 73(1): 11-21. Doi: [10.4081/mem.2024.1256](https://doi.org/10.4081/mem.2024.1256)
- Trigueros R, Padilla AM, Aguilar-Parra JM, Rocamora P, Morales-Gázquez MJ, López-Liria R. The influence of emotional intelligence on resilience, test anxiety, academic stress and the Mediterranean diet. A study with university students. *International journal of environmental research and public health*, 2024; 17(6): 2071. Doi: [10.3390/ijerph17062071](https://doi.org/10.3390/ijerph17062071)
- Suárez-Coalla P, Afonso O, Martínez-García C, Cueto F. Dynamics of sentence handwriting in dyslexia: The impact of frequency and consistency. *Frontiers in Psychology*, 2020; 11: 501873. Doi: [10.3389/fpsyg.2020.00319](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00319)
- Ramezanzadeh S, Moslehamirdehi H. Explain the relationship between moral intelligence, spiritual intelligence and psychological resilience in students: the role of mediating spiritual intelligence. *Pouyesh in Humanities Education*, 2020; 6(21): 29-38.
- Rezaei S, Habibi M, Akbari H. Prediction of resilience based on moral intelligence and emotion regulation in students. *Scientific Congress of Psychology Educational Sciences and Counseling Students*, Tehran. 2022. (In Persian).
- Roshanzehi S, Nastizaei N. Investigating the relationship between moral intelligence and students' resilience by mediating of psychological hardness. *Ethics in Science and Technology* 2022; 17 (1) :152-161. Dor: [20.1001.1.22517634.1401.17.1.20.0](https://doi.org/10.1001.1.22517634.1401.17.1.20.0)
- Malmir A, Kamali Nahad H. The relationship between moral intelligence and moral judgment with students' resilience. 6th International Conference on Religious Studies, Islamic Sciences, Jurisprudence and Law in Iran and the Islamic World, Tehran. 2021. (In Persian).
- Gusti UA, Akbar H, Rismawati R, Putri AR, Sintya D. Development of student moral learning applications as an effort to strengthen character education for elementary school students. *PAKAR Pendidikan*, 2023; 21(1): 28-36.